

Risale-i Nur'daki dua ile ilgili bölümler nerelerdir? Nasıl dua etmeliyiz, kabul olup olmadığını nasıl anlayabiliriz?

"Ya istidat lisanıyladır -bütün nebâtat ve hayvânâtın duaları gibi ki, herbiri lisan-ı istidadıyla Feyyâz-ı Mutlaktan bir suret talep ediyorlar ve esmâsına bir mazhariyet-i münkeşife istiyorlar."

Kabiliyet dili ile yapılan duadır. Mesela kaysı çekirdeği kaysı olmak için kabiliyet dili ile Allah'tan istiyor. Bir kartal yumurtası kartal olmak için kabiliyet lisanı ile Allah'tan talepte bulunuyor. İnsan da aynı şekilde fitrattan gelen birçok kabiliyetlerle Allah'tan talep ederse, Allah bu talebi ekseriya geri çevirmez. Yalnız kabiliyet doğrultusunda istemek gerekir, kabiliyetimiz olmadığı bir sahada talep edersek, Allah bunu vermez. Nasıl kayısı erik olamaz ise çiftçi kabiliyeti olan birisi de marangoz olamaz.

"Veya ihtiyac-ı fitrî lisanıyladır -bütün zîhayatların, iktidarları dahilinde olmayan hâcât-ı zaruriyeleri için dualarıdır ki, herbirisi o ihtiyac-ı fitrî lisanıyla Cevâd-ı Mutlaktan idame-i hayatları için bir nevi rızık hükmünde bazı metâlibi istiyorlar."

Allah, kainatta var olan bütün mahlukatı ihtiyaç ve fakirlik içinde yaratmıştır. Özellikle hayat ve şuur sahibi varlıklar, kainatta her şeye muhtaç olarak yaratılmışlardır. İşte bu ihtiyaçların hepsine birden fitrat denilebilir. Yani bütün mahlukatın mahiyet ve fitratı ihtiyaçlar ile kaplanmıştır. İşte bu ihtiyaçlar da bir nevi Allah'tan talep ve istekte bulunuyorlar.

Mesela, bir mide acıkması ile Allah'tan rızık talep ediyor. Bir göz görme ihtiyacı ile renkleri ve görüntü alemini talep ediyor ve hakeza. Allah da bu ihtiyaçlara mutlak bir ekseriyet ile cevap veriyor. Zira mahlukatın bu ihtiyaçları tedarik etmesi imkansızdır. Mesela bir elmanın icadı için bütün kainatın çarklarını işletmek ve döndürmek gerekiyor. İnsan ise buna muktedir değildir.

"Veya lisan-ı ıztırariyle bir duadır ki, muztar kalan herbir zîruh, kat'î bir iltica ile dua eder, bir hâmî-i meçhulüne iltica eder, belki Rabb-i Rahîmine teveccüh eder. Bu üç nevi dua, bir mâni olmazsa, daima makbuldür."

Iztırar dili ile yapılan duadır. **Iztırar**, bir şahsın zor bir durumda kalıp çaresiz bir hale düşmesi demektir. Mesela okyanusa düşen bir adamın kırık bir tahta üstünde yaptığı dua gibidir. Çok zor bir durumda olmasından dolayı, o hali Allah'ın şefkatini daha kuvvetlice kendisine çekiyor. Bu tarz dua da ekseri olarak makbuldür.

"Dördüncü nevi ki, en meşhurdur, bizim duamızdır. Bu da iki kısımdır: Biri fiilî ve hâlî, diğeri kalbî ve kâlîdir..."(1)

Fiili ve kavli duadır. Kavli dua zaten ibadetlerin akabinde yapmış olduğumuz dualardır. Fiili dua ise Allah'ın kainatta koymuş olduğu sebeplere müracaat etmektir. Mesela çocuk sahibi olmak için evlenmek fiili bir duadır. Zengin olmak için çalışmak fiili bir duadır. Toprakta mahsul almak için tarlayı sürmek, sulamak, tohumlamak, ekip biçmek fiili bir duadır vesaire. Şartları ve sebepleri yerine getirilir ise fiili dua da ekseri olarak makbuldür.

Güneşin batışı akşam namazının vaktidir. Güneşin ve ayın tutulmaları da "küsuf ve husuf namazları" denilen iki özel namazın vakitleridir. Ramazanın hilalinin görülmesi Ramazan orucunun vaktidir. Vakitleri girince bu ibadetler ifa edilir. Bu ibadetler niye yapılır? Allah'ın rızasını hoşnutluğunu kazanmak için. Başka bir amacı yoktur o ibadetlerin. Başka bir amacı varsa o ibadet ibadet olmaz.

Aynı şekilde, yağmursuzluk yağmur namazının sadece vaktidir. Bu ibadet niye yapılır? Sadece Allah'ın rızasını kazanmak için. Yağmur yağması için değil. Böyle bir niyetle o namaz kılınırsa, o namaz namaz olmaz. Burada yağmur talebi ve duası var, ama bu zahîrî bir maksattır. Hakikî faide rıza-ı ilahîdir. Bu rıza ahirette nasıl bir şekilde tezahür edecek onu Allah bilir.

Bazı belalar musibetler belli duaların vakitleridir. O dualar samimi olarak yapıldığında, hakikî faide olan rıza ilahîye erişiriz ve onun karşılığını da Ahirette bakî bir surette görürüz. Zahîrî maksat olan bela ve musibetlerin def'i ise Cenab-Hakk'ın hikmetine tabidir. Allah bizim heveslerimizi kâinata mühendis yapmamıştır. Her şeyi bizim arzu ve heveslerimize göre tanzim etmesini beklemek kulluk edebine aykırıdır.

Üstad bunu şöyle bir misalle anlatır:

"Madem Cenâb-ı Hak Hakîmdir. Biz Ondan isteriz, O da bize cevap verir. Fakat hikmetine göre bizimle muamele eder. Hasta, tabibin hikmetini itham etmemeli. Hasta bal ister; tabib-i hâzık, sıtması için sulfato verir. 'Tabip beni dinlemedi.' denilmez. Belki âh ü fizârını dinledi, işitti, cevap da verdi, maksudun iyisini yerine getirdi."(2)

Duanın kabul şartlarını Üstad Hazretleri şu şekilde izah ediyor:

"BİRİNCİ SUALİNİZ: Mü'minin mü'mine en iyi duası nasıl olmalıdır?"

"Elcevap: Esbab-ı kabul dairesinde olmalı. Çünkü bazı şerâit dahilinde dua makbul olur. Şerâit-i kabulün içtimai nisbetinde makbuliyeti ziyadeleşir."

"Ezcümle, dua edileceği vakit, istiğfar ile mânevî temizlenmeli; sonra, makbul bir dua olan salâvat-ı şerifeyi şefaathçi gibi zikretmeli ve âhirde yine salâvat getirmeli. Çünkü, iki makbul duanın ortasında bir dua makbul olur."

**"Hem بِظَهْرِ الْعَيْبِ yani gıyaben ona dua etmek,
Hem hadiste ve Kur'ân'da gelen me'sur dualarla dua etmek; meselâ,**

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ لِي وَلِئِي فِي الدِّينِ وَالْدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

رَبَّنَا إِنَّا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةٌ وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

gibi câmi dualarla dua etmek

Hem hulûs ve huşû ve huzur-u kalble dua etmek,

Hem namazın sonunda, bilhassa sabah namazından sonra,

Hem mevâki-i mübarekede, hususan mescidlerde,

Hem Cumada, hususan saat-i icabede,

Hem şuhur-u selâsede, hususan leyâlî-i meşhurede,

Hem Ramazan'da, hususan Leyle-i Kadirde dua etmek, kabule karin olması rahmet-i ilâhiyeden kaviyen me'muldür."

"O makbul duanın ya aynen dünyada eseri görünür; veyahut dua olunanın âhiretine ve hayat-ı ebediyesi cihetinde makbul olur. Demek, aynı maksat yerine gelmezse, dua kabul olmadı denilmez, belki daha iyi bir surette kabul edilmiş denilir."(3)

İnsan arzu ve isteklerini, dert ve sıkıntılarını mahviyet ve zillet içinde Rabbine arz etmelidir. Nitekim bir âyet-i kerîmede mealen şöyle buyrulur: "Rabbimize yalvara yalvara ve gizlice dua edin. Çünkü O, haddi aşanları sevmez." (A'raf Suresi, 7/55)

Demek ki, dua edileceği zaman Cenab-ı Hakk'ın rahmeti, lütfu ve inâyeti sessiz bir şekilde, haddi aşmadan, huşu ile ve içten bir yakarış ile istenmelidir. Allah, her kulun kalbinden geçeni bilir.

İnsan, hakkında neyin hayırlı, neyin şer olacağını bilmediğinden, fani zevklerin peşine düşer ve onları talep eder. Bir dirhem hazır lezzeti, ebedî hayattaki batmanlarca lezzete tercih eder. Bu bakımdan, insan Allah'tan, O'nun rızasını kazanmayı, cehennem azabından kurtulup ebedî saadete mazhar olmayı istemelidir.

Dua bir ubudiyet olduğu için, insan sadece sıkıntıya düştüğünde veya bazı musibetlere maruz kaldığında değil, her an Cenab-ı Hakk'a yalvarıp, O'na sığınmalıdır.

İnsanların birbiri hakkında gıyaben dua etmeleri de çok ehemmiyetlidir. Nitekim Peygamber Efendimiz (sav.): "Sizler birbirinize günahsız ağızla dua ediniz." buyurunca, sahabeden bazıları: "Ya Resulallah hiç günahsız ağız olur mu?" diye sordular. Bunun üzerine Allah Resulü(sav): "Her mü'minin ağızı, diğer mü'min hakkında günahsızdır." diye buyurdular.

Dipnotlar:

- (1) bk. [Sözler, Yirmi Üçüncü Söz.](#)
- (2) bk. [Mektubat, Yirmi Dördüncü Mektup'un Birinci Zeyli.](#)
- (3) bk. [Mektubat, Yirmi Üçüncü Mektup.](#)